

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak helyben, házhoz borítva: Félévre 3 kor. 50 fill. Egy hónap 60 fill.	Felelős szerkesztő és lapkiadó tulajdonos: Dr. Kiss Pál. Telefon-száma; 63.	Szerkesztőség és kiadóhivatal Széchenyi-tér 2., telefon-szám; 124.	ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN: Egész évre 14 korona. Félévre 7 " Negyed évre 3 kor. 50 fill. Egy hónap 60 fill.
---	--	---	---

Tűztengerben az egész Európa.

Magyarország-Ausztria, — Oroszország, — Németország, — Franciaország, — Hollandia és Szerbia már egész haderejüket mozgósították.

Sándor szerb trónörökös is részt vett a szerajevói merénylet előkészítésében.

Oroszország felelős a bekövetkező európai vérontásért.

Makó, aug. 2.

Egyedül Oroszországtól függ, hogy már a következő napokban véődözönben gázol-e az egész Európa népe, avagy elejét lehet-e venni a rettenetes vérontásnak!

Az összes európai metropolisekból azt jelentik, hogy a diplomáciai helyzet rendkívül feszült és válságos, sőt a válság tetőpontjára jutott a legtöbb országban már mozgósították is, úgy, hogy már napok, esetleg órák alatti eldőli a világháború kérdése.

Minden attól függ most már, hogy Oroszországot, mozgósítása dacára is semlegességre bírja-e kényszeríteni Vilmos császár hatalmi szava, vagy a szövetséges Franciaország huzódózása a háborútól, vagy Anglia békés erői kérdése?

Magyar-osztrák — Orosz tanácskozás.

Bécs, aug. 2.

A krízis tetőpontra jutott. Oroszországnak világosságot kell teremtenie a ez a lépés mind szükségesebbé és égetőbbé válik. Sebela bécsi orosz nagykövét és Berchtold gróf külügyminiszter tanácskozási egyfelől, másrészt gróf Szápári Frigyes pétervári nagykövétünk és Szaszanov orosz külügyminiszter konferenciái Pétervárott azokatlanul tartanak.

Oroszország felől óhajt autentikus felvilágosítást kapni, hogy mik a céljai a monarchiának és hogyan fog bántani Szerbiával, amennyiben sikerülne legyőznie. Oroszország attól tart, hogy a monarchia protektorátust akar Szerbia felett gyakorolni a a jegyzékben foglalt bizonyos követelések ezt a tendenciát szolgálják. Ezzel szemben Bécsben kijelentették, hogy a monarchia egyáltalán

nem foglalkozik a protektorátus gondolatával, hanem rendt akar teremteni Szerbiával való lehetetlen viszonyunkban.

Páris, aug. 2.

Az egész francia haderő mozgósítását ma elrendelték. Luzzatti a békéért.

Róma, aug. 2.

Luzzatti volt miniszterelnök, a *Corriere della Sera*-ban megható felhívást intéz a népekhez, hogy legfőbb javukat, a békét mentésük meg a katasztrófától, amely Európára nézve azt jelentené, hogy közgazdasági tekintetben Észak-Amerikának, néprajzi tekintetben pedig Ázsiának szolgálná ki magát. Ez a háború — úgy mond — annál bűnösebb, mert Ausztria és Magyarország Szerbiától nem követelt semmi olyat, amit ennek a kis államnak szabad volna megtagadni. Az egyik állam rendőrségének közreműködése egy másik államban és egy gonosztevőnek a kinyomozása egy másik állam közgei által az európai nemzetközi jogban el van ismervé. Annál sürgősebb kötelessége Európának, hogy Szerbiát Ausztria és Magyarország követeléseinek teljesítésére bírja és ezzel a háborúnak elejét vegye.

Németország és Oroszország.

Berlin, aug. 2.

A tegnapi koronatanács elhatározta, hogy Oroszországot még egyszer megkérdezi katonai intézkedéseinek céljáról. Németország tudára fogja adni Oroszországnak, hogy előkészületeit fenyegetésnek tekintti és ezért a maga részéről is kénytelen megtenni a szükségesnek látszó intézkedéseket. Ezzel a határozattal egyidőben megátítják még azokat az intézkedéseket, amelyek a német védelmi törvények és szabályok háborus veszedelem esetére előírják,

ami azonban még nem jelenti mozgósítást.

Németország mozgósítása.

Német mozgósítás. — Hadiállapot.

Berlin, aug. 1.

Pétervárról, a német nagykövettől az a hír érkezett, hogy az orosz hadsereg és flotta általános mozgósítása elrendeltetett. Erre Vilmos császár elrendelte a fenyegető háborus veszély állapotát. A császár Berlinbe költözött.

A Wolf ügynökség jelenti: A fenyegető háborus veszély állapotát jellemzik: az összes katonai intézkedések megtétele a hadsereg és a vasutak őrzésére, a postai, távirtdai és vasúti forgalom korlátozása a katonai szükségességek érdekében; további követségi utasítást ennek az állapotnak a hadiállapot vagyis ostromállapot kihirdetése Poroszországban és a csapatmozdulatokról, védelmi eszközökről való közlések tilalma.

Berlin, aug. 2.

Németország egész haderejét mozgósították.

A sajtó úgy találja, hogy a helyzet változatlanul komoly és kijelentik annak természetességét, hogy Németország jelenleg ellenintézkedéseket tesz.

A *«Lokalanzeiger»* azt írja, hogy Oroszországnak tudára kell adni, hogy nem vagyunk hajlandók a folytonos kardcsörtetés; egykedvűen vennünk.

Franciaország mozgósítása.

Páris, aug. 2.

Egy lap felütnő formában jelentette, hogy a francia hadsereget mozgósították. A kormány a lözdedén a leghatározottabban megcáfolta ezt a hírt és a lapot elköbzöztette.

Hollandia is mozgósít.

Hága, aug. 1.

A németalföldi királynő délután fél két órakor elrendelte az azonnali általános mozgósítást.

Hága, aug. 1.

A királynő hirdetésnyit becsátolt ki, hogy Németalföldet háborus veszedelem fenyegeti. A királynő elrendelte a második kamara egybehívását.

Sándor szerb trónörökös tudott a sarajevói merényletről.

Róma, aug. 2.

A *Corriere Italia* jelentése szerint az osztrák-magyar kormány olyan okiratok birtokába jutott, amelyek kétségtelenül bebizonyítják, hogy Sándor szerb trónörökös is tudott a sarajevói összeesküvésről.

Ezeket az okiratokat az orosz kormánynak is bejuttatták, a hol rendkívül mély benyomást tettek. Az osztrák-magyar kormánynak arra vonatkozólag is vannak bizonyítékai,

hogy Szerbiában egy másik összeesküvést is szítottak, amelynek a célja a montenegrói dinasztia elűzése és Montenegró Szerbiával való egyesítése volt.

Japán fegyverkezése.

Háborúra készül

Oroszország ellen.

Hírt adunk már mel Japánban Japán mozgólódásáról. Miskolcztól most erre nézve a következőket jelentik: *Friedlacz* Lejos katolikus gimnáziumi tanár most június végén egyik barátjával tanulmányutra Japánba utazott. Ez a tanár most levelet írt július 14-iki keltevel hozzá s leveleiben azt írja, hogy Japán erősen készül az Oroszországgal való leszármolásra. Fegyverkeznek és mozgósít Japán ország is s ha Oroszország esetleg háboruba keveredik monarchiákkal, Japán hátba támadja a muzkát.

Muszka kétszinűség

Nyíltan a békét hirdeti, alattomban háborúra készül.

Szenzációs cikket közöl a Berlinben megjelenő *«Norddeutsche Allgemeine Zeitung»*. Bevezetésében elmondja a cikk, hogy Ausztria Magyarországot érisztien fenntartás Németországnak — élelérdeke.

A cikk ezután kifejti, hogy Németország a legnagyobb odaadással vette ki részét az európai béke fenntartására irányuló minden fáradozásban és főleg a Bécs és Pétervár közt való békés közvetítésre irányult minden angol lépést készséggel támogatott.

Előadja azután a cikk, hogy július 25 én megbízható jelentések érkeztek az orosz mozgósításról. Az orosz hadügyminiszter azonban — kérdésre — kijelentette, hogy mozgósítási rendelet nem ment ki. Ezt a kijelentést még 29 én is az orosz vezérkari főnök meg erősítette, bár bizonyosan tudható volt, hogy a német hadsereg Oroszország katonai készülődésével teljesen folyamatban vannak.

A cikk ezután a következőket mondja:

Július 29 én a cártól a császárhoz távirat érkezett, amelyben a cárt a benső kérelmét fejezi ki, hogy a császár legyen segítségére ebben a nagyon komoly pillanatban. Kéri a császárt, hogy az európai háború kitérésének megelőzése végett tegyen meg minden lehetőt, hogy a szövetségest tartva vissza attól, hogy túlmezzsire menjen.

A német császár készséggel vállalkozott s azonnal megindította a diplomáciai akciót Bécsben.

Amíg ezek így törtettek beárkezett a hivatalos hír, hogy Oroszország az egész százszázöldi hadseregét és tengeri flottáját is mozgósította.

Erre a császár utolsó táviratot intézett a cárhoz és a táviratban kiemelte hogy a cár őt intézkedésekre kényszeríti.

A császár — nygmond a távirat — a világbéke fenntartására irányuló fáradozásában a lehető legvégső határig ment el. Nem őt terheli a felelősség a katasztrófáért, amely most a világot fenyegeti. Ő a cár és az orosz nép iránti barátságát mindenkor híven tartotta. Európa békeje még mindig fenntartható, ha Oroszország abbahagyja Németország és Ausztria-Magyarország fenyegetését.

Míg tehát a német kormány Oroszország kérésére közvetített, Oroszország egész hadseregét mozgósította és ezzel fenyegette a biztonságát a német birodalomnak, amely ezideig semmit sem rendkívül katonai intézkedéseket nem tett. Így tehát nem Németország által provokálva, hanem csakis Németországnak tevékeny bizonyított akarata ellen érkezett a pillanat, mely Németország véderejét a porondra szállítja.

Főrangú hölgyek felhívása.

Az inségbe jutottak felségítése.

Andrássy Gyula grófné, Tlaza István grófné, meg a többiek, sokan azok a főúri asszonyok, a kiknek férjeik csak az imént még késhelyig menő harcot vívtak az alkotmányos küzdelemben, ma mind egyesültek, amint összerogtak mind a férjeik is. A közös ellenség ellen az ország megvédésére, asszonyaik meg a harctérre bevonult százvezrek inségbe jutott családtagjainak a felségítésére.

Az ősi magyar természet teljes fenségességében nyilatkozik meg most is. A közös veszedelemben kar-karba öltve egymás oldalán sietnek hazánk s nemzetünk megvédésére.

A felhívás, melyet a főrangú hölgyek kibocsátottak, a következőleg szól:

Felhívás!

A kocka eldőlt!

Megkezdődött a magyar nemzetre rákényszerített háború. Tettrekész elszántsággal, lélekemelő lelkesültséggel siet a nemzet minden tagja a zászlók alá.

Hazafias áldozatkészségben faj, vallásfelekezeti, születési, foglalkozás nem tesz különbséget.

Félelem nélkül néz mindenki szembe a halállal, de számos fegyverbe hívott fiú, férj, családapa lelken ott rágódik a sötét gondolat: Ki gyámollja, ki terja fenn hátrahagyott kedveseimet. Az éhezők számára betevőfalatról, ruháról, meleg hajlékról a fázók részére ki gondoskodik?

Ennek a keserű gondnak, ennek a szívfacsaró térdelomnak enyhítésére kell mindazoknak sietniük, akiket szerencsésebb anyagi helyzetük a mindeandapi kenyér

gondjától mentesít.

Ezekhez fordulunk felhívásunkkal, ezeket kérjük, hozzák ebben az alakban is a haza oltárára áldozataikat.

Szenti kötelességet róvunk le mindannyian, ha azt a vigasztaló üzenetet küldhetjük a harciáron küzdő vértanúknak, hogy hátrahagyott kedveseikért nem kell aggodniuk, ha legalább a nyomor gyötrelmetől megmenjünk a családfelelősségek elterelési remegő gyermekeiket és asszonyokat.

Adakozzék erejéhez képest mindenkül Szentebb célra nem adakozhat s küldje adományát a behívott katonák visszamaradt családtagjainak segélyezésére fordítandó alapnak a Magyar Államias Hitelbanknál (Budapest, V. ker., József-tér 23) nyitott számlájára, ahonnan a nyilvános ellenőrzés és elszámolás mellett a hatóságok, jótekingó egyesületek és helyi társadalmi szervek közreműködésével fog rendelkezésére fordíttatni.

Budapest, 1914. július hó 29-én.

(Áldírva 65 főrangú asszony.)

A dévai oláhok.

Felesküdték a magyar haza szeretetére.

Hunyadmegye alispánja Gyula Lajos előt Dáváról ma nagyobb oláh küldöttség jelent meg dr. Patinazki dévai ügyvéd vezetésével. Fontos nyilatkozattal jelentek meg. Szózatuk a küldöttség nevében kijelentette a biztosította az alispánt és általa a magyar nemzetet, hogy az oláhok teljes hazaszeretettől áthatott érzéssel ragaszkodnak a magyar hazához s a magyar nemzethez. Kézsek a magyar hazáért s királyiért vért és életet áldozni. Az alkotmányos küzdelemben kiélekedett ellentételekre fátolt vetnek s a magyarokkal testvéries együttérzéssel akarnak harcolni.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár. Augusztus 8. Hétfő. Róm. kath. D. 9 Lig. Alf. Protestáns D. 9 Lig. Alf. Görög Orosz július 20. E. 8 Illés p. Nap kel 4 óra 37 perokor, nyugszik 7 óra 33 perokor.

Időjárás. Meleg és tulnyomóan száraz idő várható. Sürögnyprognózis: Meleg, száraz. Hőmérséklet: 24-8. C.

Lapunk terjedelmének korlátozása.

Tekintettel a rendkívüli állapotokkal beállított nyomdai zavarokra, különösen pedig a papirkészlet előrelátható csökkenésére, amely papirkészletet, a vasúti teheráru forgalom szűntelése miatt előreláthatólag hosszú időre nem tudunk pótolni, elhatároztuk, hogy a „Makói Független Ujság” ezen a héten, míg csak a rendkívüli helyzet tart — csupán félterjedelemben fogjuk megjelentetni, vagyis hét köznapokon csak két oldalnyi, vasárnap pedig négy oldalnyi terjedelemben. Gondoskodunk azonban arról, hogy e kevesebb lapoldalon is minél több közleményt adjunk s különösen háborús híreket, amiket csak kapunk, valamennyit mind leközöljük.

A közönség tájékoztatása. A miniszterelnökségi sajtóiroda útján rendeltetést, melyben megtiltják a lapoknak, hogy a háborúra vonatkozólag a sajtóiroda által kiadott hírekön kívül egyéb híreket is közöljenek. A rendeltet ellen vétőket az 1912. évi LXIII. törvények 6. illetve 11. szakasza alapján öt évig terjedhető államfogházzal és nyolcezer korona pénzbüntetéssel sújtják: Ezt azzal hozzuk a közönség szíves tudomására, legyen elnéző velünk szemben, ha tudósításunk hiányos is és tarisza ki mellettünk ezekben a válságos időkben.

Károlyi útja. Károlyi Mihály gróf Hédervári László képviselő és Kunfi Zsigmond társaságában — mint egy newyorki kábelátvitel jelenti — ma reggel hajóra szállt Newyorkban. A Vaterland hajó hozza Károlyit, aki hetedikén Hamburgban lesz és legkésőbb augusztus 9-ikén megérkezik Budapestre.

Kamatlábemelés. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa tegnap délután öt százalékról hat százalékra emelte fel a kamatlábát.

A katonák ellátása. A katonaság ellátása mozgósítás idején bővebb és tartalmasabb, mint békeidőben. Erősebb táplálékra van is szükség s a kerekkel járó századoknyhák követik a csapatokat mindenütt, ahol csak ez az utak miatt lehetséges. Lehetőleg több bus jár ki az embereknek, mint máskor, amit leginkább papirkázza főznek meg. Azonfelül kapnak pálinkát és bort is, természetesen nem annyit, hogy túlságosan vidámak legyenek tőle. Ingyen jár ki a pipadohány is, azonfelül szivart és cigarettát kapnak. Itthon napjára öt kuba szivart és huszonöt cigarettát osztottak ki a hadbavonuló fegyvereseknek.

Kölcsönös áthelyezés. Az igazságügyminiszter Komlóssy György társai és Ambrus Béla battonyai telekkönyvvezetőket kölcsönösen áthelyezte.

A drágaság ellen. Még mielőtt kiütött a háború, már akkor is általános volt a panasz az elviseletlen drágaság miatt. Most pedig, hogy elérkeztek a háború válságos napjai, mint a hogy előre megjósoltuk, egyes, különösen a legszükségesebb élelmiszer cikkekre ár indokolatlanul felszökött Makón is. Tegnap Makó város polgármestere az alispán utasítása alapján figyelmeztette a lakosságot, hogy indokolatlan áremelés esetén a törvény értelmében a hatóság fogja megállapítani az árakat. Mi azt hisszük, hogy ennek az ideje Makón elérkezett.

Uj egyetemi tanár. A király Győrffy István dr. volt makói, most löcsei állami főreáliskola rendes és kolozsvári egyetemi magántanárt az általános növénytan rendes tanárává a VI. fizetési osztályban való illetményekkel nevezte ki.

A nagylaki „Nagyszerb” Milits kereskedőt letartóztatták.

Régóta gyanus alak a szomszédos Nagylak községben Milits János főtéri kereskedő. Jó módja, virágzó üzlete van, ez a jó magyar föld csakugy ontja ölébe minden áldását.

Nincs szüksége semmiben se, sőt éppen dusabban él itt, mint sok becsületes magyar. Milits mégsem érez semmi hálát ehhez a földhöz, melyből támad minden ereje és semmi szeretet se ahhoz a derék ma-

gyar néphez, melynek pedig filléreiből él.

Szerb vallása s szerb nemzetiségű volt folytán fejébe szállt a szerencsétlennek Petárék nagyszerb-háboruja s most nincsen nagyobb vágya, mint hogy Petár kral uralma alatt élhessen. Ez különben nem is volna nagy baj elengednők, hogy Petárékat otthon boldogíthassa, csak hogy Milits ugy képzeli ezt a Petár uralmat, melyben ő mindennél jobban érezné magát, hogy ez az uralom egész disznóságával s teljes otromba vadágával itt a Maros-szögben jterpeszkednék. Ide várja, ide kívánja Milits most a szerbeket természetesen azzal a másik érzésével, hogy innen mi magyarok mindnyájan elpusztuljunk.

Régóta figyelni már a nagylaki hatóság Milits üzemeit. Mert elég vakmerő volt ahhoz, hogy különösen az 1912. évi balkáni háború óta egyáltalán nem csinált titkos hazafiatlan érzelmiből s nagyszerb törekvéseiből.

Most aztán meg, hogy kitört Szerbia ellen a háború, elérkezettnek hitte az — ő idejét. Azt gondolta, egy-két nap múlva megvalósulnak legszebb álmai s egyik reggel csak arra ébred fel, hogy itt Nagylakon — Nagyszerbiában találja magát.

Milits ezen álmait azonban egyelőre megzavarta a nagylaki osendőr-ség, amely éppen elérkezettnek vélte az időt, hogy e nagyszerb-álmadozóra rátegye a kezét azok után, amiket mostanában Milits elkövetett.

Nyílt után fogták el a héten a magyar nemzetnek ezt az itt élő ellenségét. Előbb megmozdították, aztán a osendőrlaktanyába vitték a osendőrök.

LEGUJABB.

Oroszország megkezdte a háborút Németország ellen.

Érk. aug. 2. este 9 órakor.

A Wolf-ügynökség jelenti Berlinben feladott távirattal: Az általános orosz mozgósítás hírének Berlinbe érkezése után a szentpétervári német nagykövét utasítást kapott, hogy szállítsa fel az orosz kormány, hogy Németország és Magyar-Osztrák Monarchia ellen irányuló mozgósítást szüntesse be és erről 12 órán belül félreérthetetlen nyilatkozatot tegyen.

Ezt az utasítást Pourtales gróf jelentése szerint a jul. 31-től aug. 1-re virradó éjjel hajtották végre. Az orosz kormány válasza azonban eddig nem érkezett meg. Ma éjszaka 4 órakor azonban a német vezérkarhoz a következő jelentés érkezett:

Az éjszaka orosz őrszolgák támadólag léptek fel. A támadókat visszavertük. Német oldalon két ember könnyebben megsebesült. Az oroszok vesztesége nincs megállapítva.

Ez idő szerint Oroszország a német birodalmi területet megtámadta és megkezdte a háborút.

A német konzulátus felszólította a Magyarországon időző hadköteleseket, hogy ezredükhez vonuljanak be.